

Catarina Doamna Noastră

Avram Iancu

de VICTOR ARADI

Abia s-a închis ușa temniței după Catarina Varga și autoritățile s-au năpustit mai sălbatic asupra nenorocitorilor locuitori din Munții Apuseni. Voiu restabilirea „ordinii” cu orice preț. La rezolvarea vechilor procese nu se mai gândeau, ci căutau să înceapă un nou proces, contra Catarinei Varga, care se afla închisă. Cu o furie diabolică, autoritățile căutau zi de zi să sârle noi sarcini în spatele poporului. Lucru e firesc: clasele istorice își țineau tradiția.

Primul pas îl făcu thesaurariatul dela Sibiu. Această „bravă” autoritate a lucrat pentru dezastrul minierului, mai mult decât toate celelalte autorități împreună. Din niște acte vechi descoperi, că comuna miniere cu mult înainte de rușinoasa expediție militară dela 1857, nu și îndepliniseră toate sarcinile¹⁾, și după zece ani se grăbea să pretindă restanțele. Este interesant faptul, că mulți dintre locuitorii pe cari thesaurariatul găsea că nu și îndeplineau datorile, muriseră chiar în urma neomțosei expediții militare. Tot de pe urma acestor sarcini exista un proces încă din anul 1857, și care nu se terminase nici până în timpul când thesaurariatul ridică noile pretențiuni. Pentru această autoritate hrăpărească, lucrurile nu erau indiferente și ea nu se mulțumea numai cu atâtă²⁾. Declara, că nu recunoaște nici așa numita înțelegere dela 1857 împusă poporului, și pretindea restabilirea „obiectivelor vechi”. Pentru înfronarea acestora thesaurariatul intenționa proces contra minerilor.

Acest singur caz al thesaurariatului este suficient pentru a putea pricepe care trebuie să fi fost starea de lucruri în Transilvania. Să recapitulăm pe scurt cele întâmplate la 1857 în Munții Apuseni. Soldații săci adunau poporul și-l băteau până la sânge. După aceasta sileau pe preoții inficoșaji să semneze un contract al cărui conținut nici nu-l cunoșteau. După arestarea Catarinei Varga, thesaurariatul nu era mulțumit nici cu asemenea contracte, ci căuta să storcească dela popor cât mai mult. El începu un proces contra poporului și căuta din năime să îi impună sarcinile ce urmau a se judeca. Se înțelege dela sine că thesaurariatul nici nu se gândea să ducă judecata până la capăt.

Acesta era începutul unei acțiuni duse în mod sistematic în contra locuitorilor din Munții Apuseni, acțiune care se dezvoltă din zi în zi într-o măsură și mai mare. Thesaurariatul se adresă în nenumărate rânduri către funcționarii județeni, cerând să pedepsească cu asprime pe „complici” Catarinei Varga³⁾. Locuitorii persecutați se adresară la Viena către Cancellaria Imperială ca să-i ocrotească⁴⁾. Cererea lor avu însă un rezultat trist. Cancellaria ordonă categoricarea lucrării publice din cei zece ani din urmă și pe baza acestora fixarea sarcinilor viitoare. Aceasta însemna legalizarea jafului și a violenței.

În împrejurări atât de triste, locuitorii Munților Apuseni, pășeau în primăvara anului 1848. Razele aurii ale soarelui se împleteau pe câmpii, deșteptând natura amoroasă, pe când în Munții Apuseni, gerul iernii încă mai stăruia. În toată țara răsună imnul libertății, numai Munții Apuseni nu rămasă surzi. Tirania sgrumna orbește populația rămasă fără conducător. În locul Catarinei Varga, nu se putu lăi nimeni...

În curând glasul libertății străbătă până în munți, aducând robilor solie despre revoluțiile din Paris, Viena, despre mișcările din Budapesta și Cluj, statornicindu-le în suflete speranță și înviore. Intellectualitatea română își dăduse mâna cu cea maghiară, sărbătorind împreună libertatea proclamată de revoluție, dar numai în primele zile de bucurie. Nu trecu mult și începu să se miste și poporul Munților Apuseni. Locuitorii ținuturilor minere din Zărand, din Bihor, județul Alba inferioară, Valea Arieșului și din împrejurimile Turzii, se intruniră la Abrudșaf și trimiseră o petiție către parlamentul transilvănean. Cereau înlăturarea nedreptăților, pentru a se putea împărțaji și ei de bucuria obțesască, să nu fie siliți a se instrăina de cugetul mare al umirii, și împreună cu nobila națiune maghiară să poată conlucra pentru înflorirea patriei⁵⁾ ca supuși buni. Peste două zile o petiție asemănătoare fu trimisă și dela intrunirea poporului din Câmpeni⁶⁾.

La intrunirea din Câmpeni întâlnim pentru întâia oară pe feciorul unui sărman lemnar mot, pe Avram Iancu. Tatăl acestuia făcea donițe frumoase și peregrina singur cu marfa lui, din poartă în poartă, prin șelă de pe șesurile îndepărtate. Căruța lui sărăcăcioasă se plina cu donițe, colinda toată vara pe câmpuri străine și se întorcea acasă numai toamna, încărcată cu bucate. Era un țăran — industrius — comerciant, ca și alți tovarăși de-ai lui din jurul Vidrei. Mcțul sărac își creștea cu multă grijă feciorul și Avram Iancu termină la Cluj dreptul. Încă din copilărie văzu cum erau exploatați frații săi și mai târziu făcu cunoștință cu violența cu care se exploata poporul muncitor. Făcu cunoștință cu legile fării, cu Tripartitul și cu anexele sale, cu Approbata și Compillata. Pentru țănarul cu sufletul înfocat, toate acestea erau o școală excelentă. Avram Iancu din primele zile ale fierberii, privi cu o deosebită luare aminte întâmplările. Încă nu porni la acțiune, dar privirea lui clară nu trecu cu vederea nici cele mai mici amănunte.

Prima manifestație a românilor din Transilvania fu adunarea din Blaj⁷⁾. Autoritățile nu eu permis adunarea aceasta, dar nici n'au putut-o împiedeca. Oratorii îndemneau poporul să aștepte liniștit desfășurarea evenimentelor ce-i vor deschide o perspectivă de viață mai bună. Deocamdată să-și îndeplinească cu răbdare datorile de iobagi. Spiritele erau liniștite și oratorii vorbeau despre prietenia româno-maghiară. În fața viitorului ce se arăta îmbrăcat în roz dispăru flăcările revoltei, cari ferbea în adâncul maselor încă din 1784.

Privirea clară a lui Avram Iancu, observă însă, că la orizont se îngrămădeau nori negri, de viitor. În scurt timp se încredință că boerii transilvăneni aveu teamă de liberarea iobagilor și căutau o posibilitate vicleană, ca susținând apariția marelui reforme să-i nimească fondul. Adică, boerii transilvăneni se pregăteau să înceapă poporul. Această convingere a lui Iancu se întări, când văzu cu ce furie să înăbușese cele mai mici mișcări ale poporului. Zorile libertății se iviră în Ardeal în împrejurări curioase. Cu judecatori marțiali, cu pușcării și cu spânzurători. Poporul stătea nerodent în fața evenimentelor, și în sufletul său se trezi din nou neîncrederea și însuflețirea revoluționară.

Fapt foarte caracteristic, pe care nu-l pot sublinia în-

deajuns: prima mișcare a revoltei n'a isbucit din mijlocul poporului român, ci dintr'un sat unguresc la poalele Munților Apuseni. Amarul s'a adunat în primul rând în sufletul iobagilor maghiari din Bațe și când pretorul voi să aducă la cunoștință înființarea judecătorilor marțiale și când pe baza acestora voia să înceapă „misiunea” un-gurii din Bațe asaltară primăria, eliberară pe arestați și declarară că după 15 Mai nu vor mai purta sarcinile iobagilor. „Ordinea” se restabili prin armată adusă din Aiud, totuși revolta sufletelor nu încetă. Piida iobagilor maghiari din Bațe fu limitată de românii din Bessenyo, dar cu un rezultat dezastruos. Armata trimisă la fața locului înăbuși mișcarea în sânge, arestând preoții din împrejurimi și dusa legaji la Aiud.

Avram Iancu vedea prea bine toate acestea, dar nu se mișcă din poziția sa de observator. Știa, că în scurtă vreme va veni rândul locuitorilor din Munții Apuseni. De aceea luă toate măsurile, ca poporul să păstreze liniștea. Măsurile acestea rămăseră fără rezultat, deoarece în împrejurările existente nici în Munții Apuseni liniștea nu era cu putință. Boierimea formase o gardă națională și prin faptul acesta înrăutățise situația cu desăvârșire. În Transilvania se formă după naționalități, găzji naționale. Garda maghiară se formă sub conducerea contelui Ioan Mikes. Sașii sub conducerea lui Francisc Solomon. Numai românimea stătea părăsită fără organizată. Împrejurarea aceasta jigni poporul român. Boierii proprietari se foloseau de garda națională, pentru a sili pe iobagi la munca urbană și pentru a jefui pe locuitori. Între garda națională maghiară și țărănimea română, ciocnirile deveniră un lucru normal. Așa de pildă, garda națională maghiară din Abrud se formă la 27 Mai. La 29 Mai ea își încercă armele pe spinarea țăranilor români veniți la târg. La Mihail conții Eszterhazy voiră să isprăvească un proces îndelungat de proprietate și făcură această criminală experiență cu doisprezece țărani români cari căzură morți.

Avram Iancu își începu acțiunea de-abia acum după ce începu vărsarea de sânge. Prima cuvântare publică o ținu la târgul din Câmpeni. Târgurile de primăvară din Câmpeni erau renumite în tot ținutul și țărănimea română se aduna din cele mai îndepărtate colțuri ale Munților Apuseni. Iancu se folosi de prilejul acesta. În cuvântarea lui atrase luarea aminte a poporului asupra vărsării de sânge, îndemându-l să-și dea seama de împrejurări și să se pregătească pentru orice eventualitate. Dar până va sosi momentul pricinic să stea liniștit.

De fapt românii au stat luni întregi liniștiți, într-o observare pasivă. Se hotărî unirea Transilvaniei cu Ungaria, dar românii tăcuți luară la cunoștință. Se hotărî și desființarea sarcinilor urbariale. Ei nu se mișcară nici atunci când boerii începură să jufuască pe foștii iobagi. sub pretextul „încasării datorilor urbariale”. Pe șesurile Mureșului începu mișcarea revoluționară a maselor, dar în Munții Apuseni, domnea încă liniște deplină. Țărănimea Munților Apuseni, încercată în atâtea nenorociri, trecută prin atâtea valuri de sânge, aștepta liniștit.

Pașivitatea poporului nu era însă destulă, ca liniștea să fie deplină. Boierimea din Abrud, vedea că în viitor pe locuitorii din jurul Abrudului îi vor putea subjugă numai prin forța armelor. De aceea, ea ceru ajutor militar. În curând, în Abrud sosi armata. Erau două companii de secui și un pluton de infanterie regulată. Împreună cu armata sosi și o comisie de cercetare. Înalte de a sosi acești oaspeți nepofiți, între locuitorii orașului se iscară mari neînțelegeri și care se agravară și mai mult prin prezența soldaților. Bazându-se pe forța armelor, boierii începură să jefuiască poporul din împrejurime. În timpul acesta, în oraș, secuii se ciocneau cu trupele regulate. Românii din Munții Apuseni nu se mișcase totuși, sângele curgea și pușcăriile se umplură de arestați, pentru mai marea strălucire a razelor de libertate. La începutul toamnei, Abrudul părău o tătăbă militară. Cetățenii secui, militarii și membrii comisiei de cercetare se certau laolaltă, dar oalele sparte le plăteau tot românii pasivi. Închisorile se umplură cu „agitatori români”.

Acești situație ere și în al doilea centru al Munților Apuseni, în Zlatna. Acolo garda națională se ciocni cu conducătorii ei și se revoltă. Tulburarea era complexă, când românii priveau liniștiți la „petrecerea boierescă”. Lucru foarte firesc. Boerii înnebuniți voiau să se folosească de împrejurările acestea și în lăcomia lor fără de margini nu țineau seama nici de interesele propriilor lor tovarăși. Se începu lupta tuturor împotriva tuturor.

Acești stare du lucruri era în toată Transilvania. Boerii transilvăneni, voiau să câștige prin eliberarea iobagilor, pentru a se menține și mai departe în situații favorabile. De aceea provocau ciocniri cu țărănimea română și propagau în Ungaria svonul, că românii sunt în fierbere și pregătesc o nouă vărsare de sânge. Pentru a-și ajunge scopul, găsi cel mai bun prilej pe ocazia înrolărilor, care de data aceasta se făcură cu mai multă asprime în sate românești și în locurile unde populația se ferea de serviciul militar. Se intrăbuință chiar și violența. Cele mai favorabile rezultate pe terenul acesta le dădu faimosul prefect Nicolae Thoroczkay cu husarii secui, cu gardișii naționali și cu infanteriștii regulați, cari îl ajutară la operațiile de înrolare. Soldații lui se ciocniră cu populația și în câteva clipe căzură douăzeci și cinci de trupuri românești. Pentru a „pacifica” țărănii și mai sigur, acest dobitoce de prefect încarturii în satul vecin o companie de husari și îi ținu acolo până când smulse populația o contribuție de patru mii de florini. Ziarele contemporane⁸⁾ descriu crimele și abuzurile murdare, în legătură cu această expediție militară, dar cercetarea oficială „desminte” totul. Putem să ne închipuim ce s'a putut întâmpla într'un sat românesc, după ce s'au împușcat 25 de locuitori. Fiește că husarii nu au uitat să mângăie militărește văduvele rămase. Singurul rezultat al acestei vărsări de sânge a fost că, comandantul militar din Transilvania, a interzis autorităților civile să se mai folosească de puterea armată.

(Urmasre în No. viitor)

8) Vezi „Siebenbürgisches Wochenblatt”, 1848 No. 75-76.

Bibliografie

Victor I. Asquini, DIRECTIVE ÎN ÎNTEPRINDERI DE CONSTRUCȚII ȘI ANALIZE DE PREȚURI UNITARE, Edit. „Cartea Românească”, Prețul 90 lei.
„Cele trei Crisuri” No. 6-7; „Revista Arhivelor” No. 2; „Transilvania” No. 7-8.

Iradeaua

(Feciorul lui Nenea Tache Vameșul)

Am trecut toltoasă „menajului” la coana Șița Căproala, moașă comună, uscățivă, jurată și invidioasă, cu ochii cât linte, vestie pe geam și cu mușca pe la nasul haimanalelor cari își înălțau hoțoaicele de trestie fulgerătoare în buchele prunelor cu gât, șaten. Cât era ziua de mare nu mă slăbea din cangea privirilor lui și puse pe gâlceavă, cari plecau din coada ochilor înămolți într'o rețea albăstrie de scleroză și se înălțau iabrețe, în răscrucea nasului împuns cu ștepi aspri de păr. Câteva ronturi de călțunași înghesuite în cercuri de olane și de sticle zdrobite de apă gazoasă, întretăia dureror pârția jocului. Un zmeu asfixiat în claviculele unui oțetar, rămas increment acolo din volta unui calpac fatal, ca într'o răstăgînire eternă, îmi aducea în ochi lacrimile nostalgiei uităre de sine, răpusă de încercuirea hidoasă a coanei Șiței. Pe la uluci, suerau lent semnalele tovarășilor. În ele se pierdeau apoi somnoroase și desamăgite, în tristetea uliilor deșarte, ducându-mi îndurerarea singurătății și speranțele reinvierii dorului, și mă aștepte pe alte maidane. Iatac îmi cădea pe piept, cu ursuzul lui mociut, cu pozia amară a părților lui tragici, despuiați de găleți, umezi, înclinați și tăcuți, purtând între cangrenele de igrasie, urmele altor rame, în cari s'au odihnit și apoi au murit oameni și chipuri, pe care nu i-am întâlnit nicodată în viață, dăra altor fumuri de candelă, mircnenia altor respirații, atmosfera altor obiceiuri, conținutul altor fete care au trecut pe aici, în scurgerea de-sorientată a vremii, lăsându-și spectrele în colțuri, cari se străngeau în viziunea tenebroasă a reveriei singurătății, venind până în mijlocul odăei, în hora reinvierii lor macabre, îmbibându-se în imagini funeste, legând lanțul aducerilor aminte și trimițându-și fantomele în suflet și în priviri pe cutremurarea trecutului turbure și în grozovia viitorului ocult. Acolo, în coliba babei Șița Căproala, am încercat cea dintâi senzație bizară a unei refaceri subite sufleteste, care te tineretea în două, așezând în curmezișul copilăriei și al adolescenței, prăpastia ursitei. Biciușca din palmele proprietărești hrăpărețe și întemnițarea florilor nevinovate între cioburile de olane și funduri colțuroase de sticle sparte, a așezat în sufletul meu strepezit de toroapele atător necerieri, amar de vreme lipsit de luminile unei cărmăciului înțelept, înroșit în năzuinți și așteptări zadarnice, temelia unei lumi noi. Chemarea pușlamalelor de peste uluci, nu mai păstra în plânsoroarea lor stridentă mirajul îndemnulii. Ea mă insulta în noile mele îndrumări și hoțoaicele de trestie scilpitoare rămăneau adormite în șpicile grădinii, asemenea unor mici drăpale de doliu, deasupra triomfului de iluzii apuse. Culorile și parfumul florilor din ronturi nu mai purtau, în potirele lor visătoare, nuanța agresivă a florilor de rând. Găteala lor trecând prin luminile ochilor desmeticiți, trimitea prin toate mădulele filinței mele reinviată, zensul lor îndumnezit de menirea lor înățătoare. În locul zensului adormit pe toate telegrafele Flămânde, doream să le înalț în de data asta ofrandă înamorării mele și madrigalul proslăvirii dragostei dintâi. În schimb, din gingașia lor suavă, să fac găteala primului amor și din văpăia culorilor lor imperturbabile, să înselez cununa visărilor de apoi. Și sub vraja îndemnulii asta subit, venit din strimtorarea jocului înghesuit între mormintele de călțunași, sau din teroarea vergelii din mâna încrâgă de răutate a coanei Șiței Căproala, am simțit din visarea trădăvă pe care mi-o ofereau pereții îngăduirați ai iatacului, cu tavanul scumid cu strigoi de pe pereți, cu spectrele și fantomele de prin colțuri, cu candelarele care nu se mai sting, oferind la înființ sărăciei, jertfa luminii lor sfinte — toată acea reuniune bolnavă de fării, de imagini și de indoclii molipsitoare, care îngenunchea voița și aprinde închipuirea, și am eșit în poartă. Lumina cerului meu cel nou, cădea întremătoare în cataracte verzi, îmbogățindu-mi speranțele. Șuvițele ei strălucitoare îmi dăceau așteptările departe, în unghiul înființ al uliței, aducându-mi de acolo înapoi, rodul părguit al întâelor înfrigurări care turbură mîntea, schimonoseșie haina și așeză în fiere fir de păr, infumurarea unei iluzii! Dint'acolo îmi așteptam dragostea. Nici din auzite nu o cunos-cusem. În galanturii din sala divizionareii loceului „Lazăr”, îngălbeneau, în scurgerea înăbușitoare a vacanțelor mari, bi-fetele eliminărilor care se îndeletniciseră în tot cursul anului cu serenade frivole pe sub balconale externetelor. N'am înțeles asprimea măsurii pentru o biată ofensivă expansionistă. În capul meu plin cu note proaste, escapădă excluderilor cursurilor insipide de grecească, ale demențului Ventul, ale extragerilor de rădăcină „predate” de tiranul Stoicescu și ale parabolilor de... reculegere, când dascălul de religie se cocola pe catedră cu antelieri în brâu și cu barba despicață în două de mânie, pentru a ne „lumina” de acolo, în răcnete și sificuire de trestie de mare, o socoteam mai înălțătoare decât relele mai meritorii mențiuni din catalog.

Și atunci am plecat să-mi caut și eu... eliminarea!

Pripășisem în singurătatea pe care mi-o dădusem prin- tre călțunași și prunele cu gât ale coanei Șiței Căproala, pe Ozil feciorul lui Nenea Vaslache, din ulița Antimului, meșter în pricină litigioasă la Tribunalul-Vechi. Ozil avea părul revărsat pe umeri. El îl împresura albeața fadă de catolic visător a obrazilor scurși și în lumina cărora suspina toată frăgezimea nevinovăției. În ochii lui verzi, codăți, stropiți cu ape de curcubeu, se refrângea sedusă, patina celor dintâi înfrigurări de iubire. Gura înnulată în carminul adolescenței, păstra neadăpată încă, setea sărutărilor virgine. Și într'o zi, acest imaculat apostol al dragostelor nemărturisite mi-a strecurat la ureche, prins de frigurile îndoclii, patima lui încinsă. Mi-a dat și un bilet. Trebuia să ies cu el înaintea Rumeoarei. În drumul Conservatorului de muzică, pe un dâmb de uliță, gătit cu un enorm buchet de tufe de liliac, mă aștepta cutia viorii și capul de sfântă al Rumeoarei. Am înălțat picul în lumina liliacilor și am intrat împreună în hărmălia contrabaselor din sala Conservatorului. Profesorul Otremba a strigat catalogul și eu cu Rumeoara am rămas pitiți în umbră, îmbătați de mireasma livăntichiilor care venea din picul lui Ozil. De atunci privirile de asasină ale coanei Șiței Căproala, amintirea nuelii și înmormântarea jocurilor printre ronturile de călțunași întemnițate, nu m'au mai sînchisit. Rumeoara cu privirea ei dogoritoare m'a înălțat cu mult deasupra tiraniei lor. Ozil a aflat trădarea și a intrat cu „părîinții” în cancelarie.

Și într'o zi, în dulapul școlael, acolo în dosul sărmelor unde rânjea gorigoia tuturor isprăvilor de peste an, printre cazierile purtătorilor de mandoline și de versuri albe, s'a înălțat îndată și „iradeaua” crimei mele!

Pentru hrăpirea „jemei altăie” popt de religie obținuse izgonirea mea din școală!

SARMANUL KLOPȘTOCK

Picadilly

E terasa Cercului Militar, palatul monumental — și el o vecinică și măreață mustrare pentru cocloabele din centrul Capitalei și un cântec de speranță pentru cel care vād așa cum va trebui să fie primul nostru oraș.

Cu tot numele lui, Cercul Militar reprezintă ca arhitectură, bastionul artelor. Are bolți religioase, trepte de dramă romantică, șir de coloane uriașe la o înălțime care silește pe spectator să cugete totdeauna deasupra nizerilor urbane.

Locul unde a fost construit are același semnificație de strategie culturală și artistică. Înapoia Cercului Militar nu se întind nici grajdurile artileriei, nici hambarele aviației, nici măcar cancelariile Statului-Major. Cercul Militar e punctul de înfălire a două din cele mai semnificative străzi ale Bucureștilor: Bulevardul Elisabeta, centru comercial, cu liniile tramvaiului electric într'o adăncă perspectivă de mare orăș — poate singurul fior european pe care-l provoacă Bucureștii — lăminat de un șir de cinematografe, aceste porturi ale spiritului, unde acostează cele mai ciudate și mai exotice vase sufleteste. De cealaltă parte a Cercului Militar, strada Săringar, strada Ziarului, megalonul public, conștiința maselor, dușmanul în-născut al tiranilor, capătul de nord al marelui și complexului sistem nervos al lumii.

Între aceste două cuvinte ale sufletului contemporan, Cercul Militar, statornic, demn și orgolios, își poartă în văzduh cele nouă coloane — puncte de întretăiere, sinteză de marmură, sus cu armele grele de distrugere transformate în ornamente arhitectonice, ca un simbol al forțelor virile puse în slujba artelor feminine și creatoare ale spiritului.

Totul parcă a fost orânduit în spiritul fin, diabolic și pasionat al lui Wedekind.

Au trecut șapte ani (din 1918) — și nimănui nu i-a trecut prin mîntă că terasa azi înflorită cu insule de plante verzi și corolele mari, ale umbrelor aestivală, multicolore, asemenea unor mari ecuatoriali, ar putea deveni un loc de înfălire pentru o oră, un loc de repaos în trepidația școlivilor Bursel, Ministerului și Universității, unde alături de surăsul paharului blond de bere, să adie din coarde de azur o muzică fină de greeri și alămurii mici. A trebuit să vie din provincie Mărioara Voiculescu, trazediana pasionată, unde reputea succese necontestate — dar înjostoare pentru talentele ei — ca să bage de seamă că terasa Cercului Militar și cinematograful Cercului Militar au alte destine...

Teatrul Mărioara Voiculescu, după o stăgîne de o iarnă — cu Ibsen și Wedekind — a revenit la Cinematograf. Vechile apucături au dat gres. Altele noi, nu se pot crea dela o zi la alta, și poate se vor găsi în curând în lumea noastră artistică, puteri destul de împunătoare care să readucă cinematograful la teatru și pe Mărioara Voiculescu la artă și mai puțin la administrație — la artă adevărată.

Dar terasa, neayând nevoie de nici una din tradițiile noiului actrițe, a devenit Picadilly, împlinindu-și din vana aceasta menirea superior urbană în Bucureștii lipsiți de atâtea urbanități!

Cetățeanul care urmă cele două scări de piatră pe terasa, trăește câteva clipe asupra umilire a egipțienilor și a elenului de care se apropie de poalele obeliscului de la Lucsor sau de coloanele templelor de pe Acropole. Monumentul bucureștean, pe terasa căruiă vei lua un pahar de bere, acompaniat de câte-va motive de Wagner sau acorduri de Strauss, îți dă într'adevăr senzația micimii tale, ca dimensiune și timp, întărind astfel fără să bați de seamă, în sufletul tău descumpănit de lupte și mercantilism, marile sentimente de solidaritate socială. Păne comic, desigur... Ești gata să te înrozizezi. Dar trage cu urechea la cuvintele vecinilor dela mesele dimprejur. Toti se preocupă de probleme edilitare. Terasa e într'adevăr, sufletește și social vorbind, punctul poate cel mai mădicat al Bucureștilor. Circulă chiar, material și fără întrerupere un azur fără mirosuri de uliță sau de atelier, de-ți vine să crezi în absurditatea existenței unei Mări albastre prin apropiere. Pe scară s'au openit doi doamni și unul arată cu bastonul spre casele în ruină și scunde, acoperite cu tînchea ruginită, ale ziarului „Viitorul”. De sigur, discută și ei același lucru: dacă un primar de geniu ar hotărî să se facă dușmanul pentru tot restul zilelor lui de partidul liberal — care a dovedit că știe să urască! — și ar dărâma toate casele dintre Edgar Quinet și Bulevard (deci inclusiv redacția ziarului „Viitorul” și prăvăliile „Cărții Românești”, amândouă liberale), s'ar lăsa deschisă priveliștea către Universitate, creindu-se astfel în inima Capitalei, cea mai cocheta și europeană grădină!... (Acel primar ar putea, la rigoare, să propue ca în centrul grădinei să se rezerve un loc pentru o singură statuă, care să fie a actualului șef al partidului liberal!...)

Fiește, Picadilly nu are încă nici o tradiție... Totul e nou, și pare deci parvenit. Oamenii sunt încă sfioși sau sălbateci. Totuși e de sperat că scriitorii și pictorii români, cari au creat faima câtorva cafelele din Capitală și care sălășluiesc azi în țința scundă dela Capșa — peste drum de Cercul Militar — vor trece și vor ocupa un colț strategic, de unde dominând lumea, să creeze noua Academie Picadilly...

TANARUL GALANT

In Biblioteca DIMINEATA au mai apăru următoarele lucrări:

No. 36. Laguna de JOSEPH CONRAD

No. 37. Descântecul și Flori de Lampă

de I. VINEA.

No. 38. Crainquebille

de A. ATOLE FRANCE

traducere de M. Carp

No. 39. Povestiri din Danemarca

de HOLGER DRACHMAN, traducere de I. BOTEZ

No. 40. In Iren de H. SANIELEVICI

PREȚUL UNUI EXEMPLAR 6 LEI